

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: **2024. december 13. 11:50 – 12:35**

Iskola, osztály: **Újpesti Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Gimnázium, 9.B**

Iskola neve és címe: **Újpesti Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Gimnázium; 1048 Budapest, Bórfestő utca 5 – 9.**

Tanít: **Kovács Petra**

Témakör megnevezése: **Védőernyőnk, a légkör**

Tanítási egység (téma) címe: A légkör alkotói és szerkezete

Az óra (jellemző) típusa: **Új ismeretanyagot bevezető és feldolgozó óra**

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- A légkör keletkezésének körülményei
- A légkör szerkezetének, fizikai és kémiai jellemzőinek megismerése, átismétlése
- Az egyes szférák jellemzése, tulajdonságainak ismerete

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- a videó és az ábrák elemzése során képes releváns állítások megfogalmazására
- önálló feladatmegoldás
- önálló jegyzetkészítés

2.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- Önálló ismeretszerzés, szöveg feldolgozása
- egymásra figyelés, egymás gondolatainak kiegészítése

2.4. Oktatási követelmények:

1. Fogalmak:

- *új*: troposzféra, sztratoszféra, ózonréteg, ionoszféra, mezoszféra, termoszféra, exoszféra, ózonlyuk,
- *megerősítendő*: légkör, levegőburok, atmoszféra

2. Folyamatok:

- *új*: természetes és antropogén gázok légkörbe kerülése, kölcsönhatásai; légköri szennyeződések és hatásai; az ózon képződése és sérülése a légkörben
- *megerősítendő*: öslégkör képződése

3. Összefüggések

- *új*: az emberi tevékenység légköri szennyezése és ezek hatásai

4. Fejlesztendő készségek, kompetenciák (mit, mivel?):

- Kommunikációs kompetenciák fejlesztése a jegyzetkészítéssel, videóelemzéssel, tankönyvi szövegtelmezéssel, ábraelemzéssel
- Személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése
- Animáció megtekintése után összefüggések önálló megfogalmazása
- Digitális kompetencia fejlesztése digitális feladatmegoldással

5. Főbb tanulói tevékenységek:

- jegyzetkészítés
- ábra és videó értelmezése

- feladatmegoldás papír alapon és digitális formában

3. Szemléltető és munkaeszközök

- képmontázs a légkör fejezet bevezetéséhez
- prezentáció
- feladatlap
- mobiltelefon és internet feladatmegoldáshoz (bit.ly/levegoburokszerkezete)
- tankönyv

4. Felhasznált irodalom

- OFI Földrajz 9-10. évfolyam I. kötet (OH-FOL910TA/I)
- Jónás Ilona, Dr. Kovács Lászlóné, Vízvári Albertné, 2007: *Földrajz 9. Kozmikus és természetföldrajzi környezetünk*. Mozaik Kiadó, Szeged.
- Jónás Ilona, Dr. Kovács Lászlóné, Vízvári Albertné, 2013: *Földrajz 9. munkafüzet Természetföldrajzi környezetünk*. Mozaik Kiadó, Szeged.

5. Mellékletek jegyzéke

- **1. számú melléklet: A motivációt felkeltő képmontázs**
- **2. számú melléklet: Tanulói feladatlap**

Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
2 perc	Az óra kezdése, a hiányzók rögzítése	--	--	--	--
2 perc	A téma felvezetése, az érdeklődés felkeltése	érdeklődés felkeltése, motiválás	tanári közlés	frontális osztálymunka	tanári laptop, projektor, 1. számú melléklet
6 perc	Az atmoszféra keletkezése Feladatlap 1-es feladata: <i>Hogyan alakult ki a légkör? Számold a folyamatokat az események megfelelő sorrendjében!</i>	új ismeretek szerzése	tanári és tanulói közlés	frontális osztálymunka	feladatlap
10 perc	A légkör összetétele: Miből áll a légkör? Hogyan lehet a légkört alkotó gázokat csoportosítani? Melyik gáz, hogyan befolyásolja a légkör állapotát? Feladatlap 2-es feladata: <i>Rendszerezd a légkör gázait sorszámaik beírásával! Nevezd meg a hiányzó csoportokat!</i> A megoldás során a TK. 46./1.1. táblázat és 1.2. ábra használata.	új ismeretek szerzése, felidézése, rendszerezése	tanári és tanulói közlés, tanulók munkáltatása	frontális osztálymunka	füzet, tanári laptop, projektor, feladatlap
15 perc	A levegőburok szerkezete Hogyan épül fel a levegőburok? Milyen gömbhéjai vannak? Milyen folyamatok zajlanak az egyes szférákban? Wordwall feladat megoldása (bit.ly/levegoburokszerkezete) TK. 47./1.3. ábrája segít nekik a feladat megoldásában, valamint a tankönyv szövege. A feladat végén értékelés: Aki 22 pontból legalább 18 pontot elér, annak munkáját órai munka ötössel értékelem, abban az esetben, ha a füzetbeli munkája is megfelelő.	új ismeretek szerzése, rendszerezése	tanári és tanulói közlés, tanulók munkáltatása	frontális osztálymunka, egyéni digitális munka	mobiltelefon, internet, tankönyv
8 perc	Mi is az az ózonréteg? Tényleg lyukas? Egy rövid, kb. másfél perces MozaWeb videó	új ismeretek szerzése,	tanári és tanulói közlés	frontális osztálymunka	projektor, tanári laptop, hangszóró

	megtekintése az ózonrétegről • Mi a szerepe az ózonrétegnek? • Miből és hogyan keletkezik az ózonréteg? • Mi történik az ózonnal az ibolyántúli sugárzás hatására? • Az ózonréteg elvékonyodása	rendszerezés			
2 perc	Az óra lezárása <i>Házi feladat: feladatlap 3. feladata</i>	értékelés	tanári közlés	frontális	--

Melléletek

1. számú melléklet (saját szerkesztés):

2. számú melléklet (saját szerkesztés a felhasznált irodalomban megjelölt munkafüzet alapján):

A LÉGKÖR ANYAGA ÉS SZERKEZETE

2024. december 13.

1. **Hogyan alakult ki a légkör? Számold a folyamatokat az események megfelelő sorrendjében!**
 - a) Kialakult az ózonpajzs.
 - b) A gázok többségét még a hidrogén és a hélium adta.
 - c) Kialakulása erőteljes vulkáni tevékenységhez és meteoritzáporokhoz köthető. Oxigént csak nyomokban tartalmazott.
 - d) Az algák tömeges elterjedésével nagy mennyiségű oxigén került a légkörbe.
 - e) A napszél a könnyű gázokat eltávolította.
 - f) A légkör elsősorban szén-dioxidból és vízgőzből állt. A légkör lehűlésével megindult a vízgőz kicsapódása.

2. **Rendszerezd a légkör gázait sorszámaik beírásával! Nevezd meg a hiányzó csoportokat!**

1. szén-monoxid 2. nitrogén 3. metán 4. nitrogén-oxid 5. hidrogén
6. oxigén 7. ózon 8. nemesgázok 9. szén-dioxid 10. ammónia

a).....	változó gázok	b)
mennyiségük hosszú időn át változatlan	c).....	d).....
e).....	f).....	g).....

3. A légkör mely rétegére, rétegeire vonatkoznak az alábbi állítások? Írd a számukat a megfelelő réteg neve után!

1. A hőmérséklet a magassággal fokozatosan csökken.
2. Az erőteljes hőmérséklet-növekedés miatt a felső határán a hőmérséklet a földfelszíni értékekhez közelít.
3. A futóáramlások szintere.
4. A felső határán $-100\text{ }^{\circ}\text{C}$ a hőmérséklet.
5. Rohamosan nő a hőmérséklet, akár $1000\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ig.
6. Átlagos vastagsága $10 - 12\text{ km}$.
7. A leszálló úrhajók fékeződése itt történik.
8. A felhő- és csapadékképződés helye.
9. 50 km magasságig terjed.
10. Itt égnek el a Föld felé haladó meteorok.
11. A rádióhullámok visszaverődnek (rádiózás).
12. Az ózonréteg itt húzódik.
13. Átmeneti réteg a légkör és a bolygóközi tér között.
14. A légkör tömegének 80% -át tartalmazza.
15. Ebben a légköri rétegben állandóak a szélviharok.
16. A sarki fény itt jellemző.
17. Itt közlekednek az utasszállító repülőgépek.

- A) troposféra:**
.....
- B) sztratosféra:**
.....
- C) mezosféra:**
.....
- D) termosféra:**
.....
- E) exosféra:**
.....